

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247769

วิจัยชีวิตของพะยูนไทยโพรง : กรณีศึกษา บ้านไม้ทูลช้าง
อ่าวถอบายนเลน จังหวัดนครศรีธรรมราช

DUONG THI PHUONG

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของผลงานการค้นคว้าวิจัยที่จัดทำขึ้นเพื่อ
สนองวิชาสายศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2553

๖๐๐๒๕๒๓๓๖

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247769

วิถีชีวิตของชาวไทยโซ่ง : กรณีศึกษา บ้านไผ่หูช้าง
อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

DUONG THI PHUONG

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
พ.ศ. 2553
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วิถีชีวิตของชาวไทยโซ่ง : กรณีศึกษา บ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
ผู้วิจัย	yeong ti feieng
ระดับการศึกษา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
พ.ศ.	2553
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ทรงจิต พูลลาภ

247769

การศึกษาเรื่อง วิถีชีวิตของชาวไทยโซ่ง : กรณีศึกษา บ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และวิถีชีวิต ของชาวไทยโซ่ง ในบ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์ชาวไทยโซ่ง จำนวน 25 คน การสังเกต และการถ่ายภาพประกอบ โดยนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ชาวไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้างมีประวัติความเป็นมายาวนานนับกว่าสองร้อยปี และแบ่งออกเป็นสามช่วง คือ ช่วงที่หนึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของชาวไทยโซ่งที่มาจากเมืองแฉ่ง แคว้นสิบสองจุไทย ปัจจุบันคือเมืองเดียนเบียนฟู ประเทศเวียดนาม ช่วงที่สองคือการอพยพมาอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี และช่วงที่สามคือการอพยพจากเพชรบุรีมาอยู่ที่บ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

วิถีชีวิตชาวไทยโซ่งที่ได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งมีลักษณะเด่นอยู่ในตัว พบว่าทางด้านวัฒนธรรม ชาวไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้างยังมีการรักษาวัฒนธรรมของตนเองสูงในด้าน การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย ประเพณี ภาษา และอาหาร ทางด้านสังคมพบว่าสังคมของชาวไทยโซ่งยังมีลักษณะเฉพาะตัว เป็นสังคมแบบเครือญาติ มีการกำหนดลำดับความสำคัญของสมาชิกไว้แน่นอน โดยยึดหลักการจัดลำดับในด้านอาวุโสก่อนหลัง การจัดลำดับเครือญาติของไทยโซ่งเป็นการลำดับเครือญาติแบบฝ่ายเดียว โดยถือญาติทางฝ่ายพ่อเป็นสำคัญ ด้านเศรษฐกิจพบว่าเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัย และมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของชาวไทยโซ่ง ในอดีตชาวไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้างนิยมประกอบอาชีพเดียวคือทำนา ปัจจุบันนี้ชาวไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้างมีรายได้ส่วนใหญ่จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรองลงมาเป็นอันดับสอง คือ การประมงน้ำจืด เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา รองลงมามีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ

Abstract

Thesis Title	The way of life of Thai Song people: A case study of Phai Hu Chang Village, Bang Len District, Nakhon Pathom Province.
The Researcher	Duong Thi Phuong
Level of Study	Master of Arts (Social Sciences for Development)
Year	2010
Principal Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Supot Sankngern
Associate Thesis Advisor	Mr. Songchit Pullarp

247769

The purposes of this study were 1) to explore the history of the community and 2) to study the way of life of Thai Song people at Phai Hu Chang village, Bang Len district, Nakhon Pathom province.

The samples were 25 Thai Song people. The instruments were interview, observations and photographing. The results were presented using a descriptive analysis and were as follows:

There had been a long story of Thai Song people at Phai Hu Chang village for over 200 years which was divided into three periods: The first period was their original home town at Muong Theng Xip Xong Chu Tai, now it was Dien Bien Phu in Vietnam. The second period was the migration from home land to Phetchaburi Province. The last was the move from Phetchaburi Province to Phai Hu Chang Village, Bang Len District, Nakhon Pathom Province.

The heirs in the way of life of Thai Song people which were unique were from their ancestors were culture, social pattern and economy. For culture, these were dressing, housing, tradition, language and food. For social pattern, they lived their lives as extended family. They have their priority to certain members of people with a higher rank. Ranking relatives of Thai Song was a unilateral order relatives. The father's relatives were the most important. The economy of Thai Song at Phai Hu Chang changed as society changed and influenced their ways of life. In the past, most of Thai Song people used to do farming. Nowadays, they did mostly on agriculture, some of them did fresh-water fishing, laboring, doing small business and civil servants.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน และ อาจารย์ทรงจิต พูลลาภ ซึ่งเสียสละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คอยตรวจสอบเนื้อหา ให้ ความรู้และคำแนะนำ เกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการปรับตัวที่ดีในการศึกษาภาคสนามและใน การเขียนผลงานวิจัย ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง รองศาสตราจารย์ศรีณัฐ ไทรชมภู เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.อรุณศรี อื้อศรีวงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ ทำ ให้เนื้อหามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นาวาเอก หญิงอาพรณ์ ชูดวง ที่ช่วยอ่าน ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อความ งานวิจัยให้ถูกต้อง สมบูรณ์ อาจารย์ปิยวรรณ สุขเกษมและครอบครัว ซึ่งเป็นชาวไทยโซ่ง บ้าน ฝั่หู ช้าง ที่อำนวยความสะดวก แนะนำแหล่งข้อมูล ประสานงานกับวิทยากรท่านอื่นในช่วงเวลาที่ผู้วิจัย ลงพื้นที่เก็บข้อมูล และวิทยากรชาวไทยโซ่งทุกท่านดังปรากฏชื่ออยู่ในวิทยานิพนธ์นี้ และทุกๆท่าน ที่ให้ความร่วมมือ มีน้ำใจและช่วยเหลือเป็นอย่างดี ที่ทำให้การศึกษาวิจัยนี้สามารถดำเนินงานสำเร็จ ลุล่วงได้อย่างดี

ขอขอบคุณ คุณชุต รัตนพงษ์ ที่เสียสละเวลาในการทำแผนที่หมู่บ้านฝั่หูช้างร่วมกับผู้วิจัย และคุณสร้อยน้ำค้าง มงคล ที่ช่วยตรวจ แก้ไขข้อความและให้คำแนะนำให้กับผู้วิจัยเสมอ

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง นาวาเอกสมเกียรติ - นางศศิธร มณีโชติ ที่ให้กำลังใจด้วยความรัก ความห่วงใยเสมอมา และ พี่ ๆ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือตลอดเวลาที่นักวิจัยอาศัยอยู่ใน ประเทศไทย เนื่องจากผู้วิจัยเป็นนักศึกษาชาวเวียดนาม การช่วยเหลือ ดูแล และให้คำแนะนำของทุกๆ ท่านมีคุณค่ามากหลายร้อยเท่าสำหรับผู้วิจัย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาครั้งนี้ จะทำให้มีความเข้าใจเพิ่มมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับ ชาวไทยโซ่งในประเทศไทย

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ชาวไทยโซ่ง และผู้ที่สนใจเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย และ คณะอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันมีค่าให้แก่ ผู้วิจัย

Duong Thi Phuong

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ณ

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของวิถีชีวิต.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม	7
แนวคิดเกี่ยวกับสังคม	12
แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจ	17
แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม	21
ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม.....	24
ทฤษฎีลำดับความต้องการ.....	28
ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
แบบของการวิจัย.....	39
การกำหนดพื้นที่ศึกษาและแหล่งข้อมูล.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การตรวจสอบข้อมูล.....	42
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4 ผลการวิจัย	
ประวัติความเป็นมาของชาวไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้าง.....	44
ถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวไทยโซ่ง.....	45
การอพยพมาอยู่ที่ประเทศไทย.....	47
การอพยพมาอยู่ที่บ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม.....	52
วิถีชีวิตทางด้านวัฒนธรรม.....	60
วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย.....	61
ทรงผม.....	61
เสื้อผ้า.....	66
วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัย.....	73
บ้านเรือน.....	73
ยุ้งข้าว.....	76
ห้องกะล่อห้อง.....	76
วัฒนธรรมด้านประเพณี.....	78
ความเชื่อดั้งเดิม.....	78
ศาสนา.....	81
ประเพณีที่ยังดำรงอยู่ในชีวิตของชาวไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้าง.....	82
วัฒนธรรมด้านภาษา.....	91
ภาษาพูด.....	91
ภาษาเขียน.....	92
วัฒนธรรมด้านอาหาร.....	97
วิถีชีวิตทางด้านสังคม.....	99

บทที่	หน้า
แบบดำรงชีวิตทางสังคมของชาวไทยโชน่งบ้านไผ่หูช้าง.....	101
ระบบความสัมพันธ์ของครอบครัวและเครือญาติ	102
กิจกรรมทางสังคมในวิถีชีวิตของชาวไทยโชน่ง.....	103
วิถีชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ.....	105
สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจของชุมชนบ้านไผ่หูช้าง.....	105
อาชีพกับวิถีการทำมาหากินของชาวไทย โชน่งบ้านไผ่หูช้าง	106
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	111
อภิปรายผล	114
ข้อเสนอแนะ.....	117
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	123
ภาคผนวก ก แนวทางการสัมภาษณ์.....	124
ภาคผนวก ข รายชื่อวิทยากรชาวไทยโชน่ง	131
ภาคผนวก ค ภาพประกอบ	133
ประวัติผู้วิจัย	138

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	สรุปสาระสำคัญของทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางศึกษาวิจัยเรื่องวิถีชีวิตของ ชาวไทยโซ่ง บ้านไผ่หู่ช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม.....	31
4.1	สรุป ลักษณะเด่นของวิถีชีวิตวัฒนธรรมทางการแต่งกาย.....	72
4.2	สรุป ลักษณะเด่นของวิถีชีวิตวัฒนธรรมทางด้านที่อยู่อาศัย.....	78
4.3	สรุป ลักษณะเด่นของวิถีชีวิตวัฒนธรรมทางด้านประเพณี.....	90
4.4	สรุป ลักษณะเด่นของวิถีชีวิตวัฒนธรรมทางด้านภาษา.....	96
4.6	สรุป ลักษณะเด่นของวิถีชีวิตวัฒนธรรมทางด้านอาหาร.....	99

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2.1 แสดงการแบ่งประเภทวัฒนธรรม	9
4.1 แผนที่ แสดงถิ่นฐานไทดำในในประเทศไทย	46
4.2 เส้นทางการอพยพจากเวียดนาม มายังประเทศไทย	48
4.3 แผนที่แสดงที่อยู่ของชาวไทยโซ่งในประเทศไทย	51
4.4 แผนที่แสดงอำเภอของจังหวัดนครปฐม	52
4.5 แหล่งที่อยู่อาศัยของชาวไทยโซ่งในจังหวัดนครปฐม	53
4.6 แผนที่แสดงหน่วยการปกครองของอำเภอบางเลน	54
4.7 แผนที่แสดงหมู่บ้านของตำบลไผ่หูช้างอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม	55
4.8 แผนภาพแสดงการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้างรุ่นที่ 1, 2, 3	56
4.9 แผนที่ ที่ตั้งบ้านของชาวไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้างรุ่นที่ 1, 2 และ 3	57
4.10 ทรงผมสับปิ่น	61
4.11 ทรงผมเอื่อมไหล่	62
4.12 ทรงผมนกกะเต	62
4.13 ทรงผมจุกต๊ิบ	63
4.14 ทรงผมขอดกะต๊อก	63
4.15 ทรงผมขอดชอย	64
4.16 ทรงผมปิ่นเกล้าถ้วน	64
4.17 ทรงผมปิ่นเกล้าตัก	65
4.18 ทรงผมของชาวไทยโซ่งที่บ้านไผ่หูช้าง ปี พ.ศ. 2553	66
4.19 ชุดเดินทางของชาวไทยโซ่ง ในงานประเพณีไทดำ	67
4.20 เสื้อฮี ทั้งด้านในและด้านนอกของผู้ชายชาวไทยโซ่ง	68
4.21 ผู้หญิงไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้างในชุดอยู่บ้าน ปี พ.ศ. 2553	69
4.22 ชุดเดินทางของผู้หญิงไทยโซ่งบ้านไผ่หูช้าง ปี พ.ศ. 2553	70
4.23 เสื้อฮี ทั้งด้านในและด้านนอกของผู้หญิงชาวไทยโซ่ง ปี พ.ศ. 2553	71
4.24 การแต่งกายของชาวไทยโซ่ง ทั้งหญิงและชายในงานไทยทรงดำ	72
4.25 บ้านทรงหลังเต่าเป็นศูนย์วัฒนธรรมของชาวไทยโซ่งที่บ้านไผ่หูช้าง ปี พ.ศ. 2553	74

ภาพที่	หน้า
4.26 บ้านยกพื้นใต้ถุนสูงที่บ้านไผ่หูช้างปี พ.ศ. 2553	75
4.27 บ้านไม่ยกพื้นที่บ้านไผ่หูช้าง ปี พ.ศ. 2553	75
4.28 ผู้ช้ำวัยยังหลงเหลืออยู่ในบ้านไผ่หูช้าง ปี พ.ศ. 2553.....	76
4.29 ห้องกะล๋อห้องโนในบ้านไผ่หูช้าง ปี พ.ศ. 2553.....	77
4.30 พิธีกินคองของชาวไทยโชน่บ้านไผ่หูช้าง ปี พ.ศ. 2553	85
4.31 งานไททรงดำที่บ้านไผ่หูช้าง ปี พ.ศ. 2553	88
4.32 การเลี้ยงศาลในบ้านไผ่หูช้าง ปี พ.ศ. 2553	89
4.33 ภาษาไทยโชน่มีอายุมากกว่าหนึ่งร้อยปีเขียนในสมุดข่อยที่บ้านไผ่หูช้าง	93
4.34 ภาษาไทยโชน่มีอายุน้อยกว่าหนึ่งร้อยปีของชาวไทยโชน่เขียนในสมุดลายเส้น	94
4.35 แจ่วปลาร้าที่บ้านไผ่หูช้าง ปี พ.ศ. 2553.....	98
4.36 หน่อไม้ใช้ทำแกงเปรอะที่บ้านไผ่หูช้างปี พ.ศ. 2553.....	99